

Jordbruksdepartementet
Rättssekreteriatet
103 33 Stockholm

YTTRANDE över

Jordbruksdepartementets promemoria (utkast till lagrådsremiss) ”Älgeförvaltningen”; Dnr Jo2010/1120

Sveriges Jordägareförbund har beretts tillfälle att avge yttrande över rubricerad promemoria. Förbundet anför följande.

SAMMANFATTNING

Sveriges Jordägareförbund anser att regeringens förslag i huvudsak kan läggas till grund för lagstiftning, dock med nedan redovisade ändringar och tillägg.

Sveriges Jordägareförbunds ställningstaganden är i korthet enligt följande:

- Den avgörande skillnaden mellan markägaren och samtliga övriga markintressenter, är att endast markägaren både kan och måste ta ansvar för helheten – den övergripande förvaltningen av marken, däribland jakten – som utgör en del av äganderätten
- Viltförvaltningsdelegationernas sammansättningsbestämmelser måste ändras. Förbundets förslag är att förordningens § 6, p. 6-8 ersätts med ny p. 6 med följande lydelse: ”tre ledamöter som representerar ägarna av jordbruksmark och skogsmark”; eventuellt med tillägget ”varav en ledamot representerar ägare med inriktning på annan verksamhet än jord- och/eller skogsbruk”
- Förbundet tillstyrker inrättandet av ÄFO, villkorat av samråd med markägarna, och att de i huvudsak grundas på de avgränsningar som beskrivs i regeringens promemoria och inte på Svenska Jägareförbundets interna organisation
- ÄFG sammansättning: Förbundet anser i första hand att utredningens förslag bör genomföras, men kan i andra hand tillstyrka regeringens modifierade förslag, villkorat av att en av markägarrepresentanterna utses till ordförande samt att denne har utslagsröst och är gruppens kontaktperson gentemot länsstyrelsen. Vidare fordras att det av SNV:s föreskrifter framgår att berörda intresseorganisationer ska nominera personer till ÄFG samt att fördelning av mandat ska spegla andelen areal som omfattas av jakt inom respektive utom älgskötselområden i berört ÄFO

- Förbundet anser att ÄFG ska vara rådgivande, ett forum för samråd. Förbundet kan inte acceptera att ÄFG får en styrande roll och fatta beslut som binder ÄSO.
 - Förbundet tillstyrker att ÄFG utarbetar förvaltningsplaner som utgör utgångspunkt för, men inte är tvingande för ÄSO, särskilt inte om ÄSO kan påvisa lokala omständigheter som motiverar avvikelser.
 - Förbundet avstyrker bestämt att ÄFG ges befogenhet att besluta om avlysningsjakt, då detta skulle strida mot både äganderätten och en adaptiv förvaltning samt avser lösa ett problem som går att lösa på annat, mindre ingripande sätt.
- Förbundets avstyrker regeringens förslag till krav om årlig avskjutning av tio vuxna älgar för bildande av ÄSO, och står fast vid utredningens förslag om krav om årlig avskjutning av tio älgar. Förbundet anser att ett nytt system inte ska medföra vare sig att befintliga stora ÄSO uppdelas/minskas eller att befintliga mindre ÄSO avvecklas/tvångssammanslås
- Förbundet anser att regeringen, i linje med utredningens förslag härom, ska uppdra åt Svenska Jägareförbundet och markägarnas organisationer att tillsammans göra en översyn av de bestämmelser för älgskötselområden som Svenska Jägareförbundet har tagit fram
- Förbundet tillstyrker
 - resonemanget som föranleder regeringen att bibehålla licenssystemet,
 - att nuvarande licensområden ersätts med ett förenklat system med anmälan av område för älgjakt baserat på av länsstyrelsen fastställda arealkrav för att fälla vuxen älg eller kalv samt
 - (iii) bibehållande av möjlighet till jakt efter enbart älgkalv
- Förbundet tillstyrker förslaget om att länsstyrelsens beslut om registrering av älgskötselområden får överklagas i allmän förvaltningsdomstol
- Förbundet tillstyrker förslaget om uppdrag till SLU och SKS att, efter samråd med SNV och Svenska Jägareförbundet, föreslå metoder för älginventering, dock ska samrådet även innefatta markägarnas organisationer
- Förbundet tillstyrker behovet av en nationell IT-plattform för älgförvaltningen, och anser i första hand att SNV kan vara huvudman för ett datasystem som administreras av Svenska Jägareförbundet
- Förbundet avstyrker förslaget om en kraftigt förkortad frist för rapportering av fälld älg och förespråkar att nuvarande rapporteringsregler behålls, då dessa dels ger enklare och billigare administration, dels bättre överensstämmer med en adaptiv förvaltning – en snabb rapportering riskerar att leda till överilade beslut. En adaptiv förvaltnings anpassningsbarhet ska inte räknas i veckor eller månader, utan ses ett år i taget
- I och med att de lokala samråden utgår i det nya systemet, är det naturligt att anslagen för detta arbete omdisponeras. Efter en svår avvägning, tillstyrker Förbundet att utbildningen om älgförvaltning i vissa delar övertas av SLU, i egenskap av neutral part

- Förbundet tillstyrker regeringens förslag om att inte ändra jakttiden för älg
- Förbundet tillstyrker regeringens förslag rörande skyndsam handläggning av ansökan om skyddsjakt efter älg
- Förbundet tillstyrker regeringens förslag om inrättande av ett nationellt råd för älgförvaltning, förutsatt att det uteslutande blir rådgivande
- Förbundet tillstyrker regeringens förslag till finansiering, dock föreslår Förbundet en avgift även för anmälan av område för älgjakt samt uppmanas regeringen att inom ramen för sund kostnadskontroll och kostnadseffektivitet avvakta med de förslag som leder till dyrare åtgärder, t.ex. utvecklandet av en ny IT-plattform, tills den nya älgförvaltningen har tagit konkret form

PROMEMORIAN

Inledning

Förbundet önskar inledningsvis markera vikten av att regeringen i sitt arbete verkar för ett stärkande av den enskilda äganderätten samt noterar att detta i stor utsträckning har styrt regeringens förslag. Den formella utgångspunkten för detta stärkande finns i egendomsskyddet i såväl den svenska grundlagen som i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. I praktiska termer har nationalekonomisk och rättsekonomisk forskning visat på den utomordentliga betydelse som den enskilda äganderätten har för en fungerande marknadsekonomi.

Äganderätten och markförvaltning

Äganderätten utgör grunden och utgångspunkten för all förvaltning av mark. Till ägandet finns kopplat både rättigheter och skyldigheter. Utöver markägarna finns det många andra intressenter som på olika sätt och med olika rätt nyttjar eller gör anspråk på mark; allemansrättsligt (t.ex. bärplockare), naturvården (t.ex. frivilliga avsättningar inom ramen för olika certifieringar) och med stöd av olika typer av upplåtelser (t.ex. s.k. jaktarrenden). Vidare finns intressenter med ett indirekt intresse av marken (t.ex. skogsindustrin och träförädlingsledet).

Den avgörande skillnaden mellan markägaren och samtliga övriga intressenter, är att **endast markägaren** både kan och måste ta **ansvar för helheten** – den övergripande förvaltningen av marken – och göra nödvändiga avvägningar mellan t.ex. skogs- och/eller jordbruksproduktion å ena sidan och viltstammars storlek, eller naturvårdshänsyn, å andra sidan. Denna skillnad är avgörande även i viltförvaltningssammanhang, däribland älgförvaltning.

Avsnitt 5.2 En kunskapsbaserad älgförvaltning

Regeringens bedömning: Älgförvaltningen bör vara lokal och ekosystembaserad. Med utgångspunkt från ekosystemansatsen har regeringen förordnat om inrättandet av länsvisa viltförvaltningsdelegationer med bred representation av politiker och intresseorganisationer.

Förbundets synpunkter: Förbundet är **mycket kritiskt till** förordningens om viltförvaltningsdelegationer bestämmelser om **delegationernas sammansättning**.

Mot bakgrund av det särskilda ansvar för helheten i förvaltningen av mark som följer med markägandet, är det högst rimligt att ge markägarna större relativ tyngd i (bl.a.) viltförvaltningsssammanhang. Detta synsätt präglade sammansättningen i de tidigare viltvårdsnämnderna, där ”ägare av jordbruksmark och skogsmark” hade tre mandat av elva. I delegationerna har ”ägare och brukare av jordbruksmark” ett mandat samt ”skogsnäringen” ett mandat; tillsammans alltså på pappret två mandat av (minst) 13. Notera dock, förutom det minskade antalet mandat, även förskjutningen från ”ägare av jordbruksmark och skogsmark” till dels ”ägare och brukare av jordbruksmark”, dels ”skogsnäringen”. Teoretiskt kan man alltså få en sammansättning av delegationen där det inte finns en enda representant för markägarintresset; om länsstyrelsen väljer att t.ex. på jordbruksmarksmandatet tillsätta en jordbruksarrendator och på skogsnäringsmandatet en representant för ett skogsindustriföretag utan egna skogsarealer.

Detta är en ur äganderättslig synpunkt oacceptabel försämring i inflytande.

Den vanligaste uttolkningen av begreppet ”äganderätten” är att den utgörs av ett knippe av rättigheter. Under det mångåriga socialdemokratiska maktinnehavet ”tömdes” ägandet i flera avseenden på innehåll (delrättigheter), bl.a. genom olika rådighetsinskränkningar, låg intrångsersättning etc. Förbundet anser att den urholkning av markägarnas inflytande som viltförvaltningsdelegationernas sammansättningsbestämmelser medför, innebär en fortsättning på denna typ av försvagning av äganderätten.

Vidare har i delegationerna vikts plats för ”lokalt näringsliv och turism”. Det finns många representanter för företagareföreningar, handelskammare etc. som gör goda samhällliga insatser: Det framstår dock som tveksamt huruvida dessa har förmåga eller intresse av att konstruktivt medverka i viltförvaltningsdelegationens arbete med bl.a. övergripande riktlinjer för viltförvaltningen inom länet. Förbundet dristar sig till att ifrågasätta vad detta intresse överhuvudtaget har för berättigande i delegationerna.

Förbundet anser att detta intressemandat borde utgå ur viltförvaltningsdelegationen. Då det finns många markägare som ägnar sig åt mycket annat utöver jord- och skogsbruk, såsom jaktverksamhet, turism, bärödling, energiproduktion etc., skulle detta mandat istället kunna överföras till markägarintresset, eventuellt till markägare med inriktning på annan verksamhet än traditionellt jord- och/eller skogsbruk.

Förbundets förslag till lösning för att åtgärda framförallt den oacceptabla förskjutning av inflytande som den nya förordningen innebär, men också det missriktade mandatet till lokalt näringsliv och turism, **är mycket enkel:**

Förordning om viltförvaltningsdelegationer (SFS 2009:1474) stadgar för närvarande i 6 §, första stycket, att en viltförvaltningsdelegation bl.a. ska bestå av

- ”6. en ledamot som representerar ägare och brukare av jordbruksmark,
7. en ledamot som representerar lokalt näringsliv och turism, och
8. en ledamot som representerar skogsnäringen”.

Förbundet föreslår att dessa tre punkter, genom en återgång till jaktförordningens 46 § i sin tidigare lydelse, slås samman till en **omformulerad punkt 6** med följande lydelse:

6. tre ledamöter som representerar ägarna av jordbruksmark och skogsmark

Förbundet kan också tänka sig följande tillägg till en sådan formulering: ”**varav en ledamot representerar ägare med inriktning på annan verksamhet än traditionellt jord- och/eller skogsbruk**”.

6.1 Älgförvaltningsområden

Regeringens bedömning: Länsstyrelsen bör besluta om indelning av länets älgjaktmark i älgförvaltningsområden (ÄFO), vilka bör omfatta en i huvudsak egen älgstam. För varje ÄFO utser länsstyrelsen en älgförvaltningsgrupp (ÄFG) som bör bestå av tre representanter för markägarna och tre för jakträttshavarna. Till ordförande för ÄFG utses en markägarrepresentant, som har utslagsröst vid lika antal röster i omröstning. ÄFG har till uppgift att upprätta en älgförvaltningsplan för ÄFO.

Förbundets synpunkter: Förbundet **delar i princip** regeringens bedömning, men **med nedan gjorda förbehåll**.

Bildandet av ÄFO

Regeringens förslag: Länsstyrelserna inrättar, genom viltförvaltningsdelegationerna, ÄFO. Man nämner att Svenska Jägareförbundet i vissa län har påbörjat samverkan inom större områden, vilka skulle kunna utgöra utgångspunkt för diskussion kring bildandet av ÄFO. Samtidigt konstateras att det är länsstyrelsens uppgift att, efter samråd med berörda intressegrupper, fastställa gränserna för områdena.

Förbundets synpunkter: Förbundet accepterar detta tillvägagångssätt, under förutsättning att länsstyrelsens beslut om gränserna för länets blivande ÄFO **verkligen föregås av samråd** med berörda intressegrupper, varvid Förbundet vill understryka att inte bara Lantbrukarnas Riksförbund eller skogsägareförening kan göras till representanter för markägarintresset. Vidare är det viktigt att länsstyrelserna verkligen beslutar om gränserna utifrån en avvägning mellan naturliga barriärer, fastighetsgränser och befintliga älgskötselområden, såsom avvägningar beskrivs i regeringens promemoria. Det vore **inte acceptabelt att låta Svenska Jägareförbundets organisatoriska indelning i jaktvårdskretsar** styra gränserna för bildandet av ÄFO.

ÄFG sammansättning

Regeringens förslag: Länsstyrelsen utser ÄFG med tre markägarrepresentanter och tre representanter för jakträttshavare, varav en av markägarrepresentanterna ska vara ordförande och ha utslagsröst. En av ledamöterna i ÄFG ska vara kontaktperson gentemot länsstyrelsen. Naturvårdsverket (SNV) bör meddela ytterligare föreskrifter bl.a. för utnämning av ledamöter i ÄFG.

Förbundets synpunkter: Mot bakgrund av resonemanget i avsnittet Inledning ovan, anser Förbundet **i första hand att utredningens förslag bör genomföras**. Förbundet kan dock **i andra hand tillstyrka regeringens modifierade förslag, dock under absolut förutsättning att, som regeringen föreslår, en av markägarerepresentanterna utses till ordförande samt att denne har utslagsröst**. Ett avsteg från detta vore en oskälig inskränkning av äganderätten.

Vidare anser Förbundet att det är ordföranden i ÄFG som ska vara kontaktperson gentemot länsstyrelsen samt att det i regeringens delegationsbeslut till SNV beträffande föreskrifter om utnämning av ledamöter i ÄFG uttryckligen framgår **dels** att berörda intresseorganisationer ska få nominera personer till de tre markägar- respektive jakträttshavarmandaten, **dels** att länsstyrelsen vid utseendet av ledamöterna i möjligaste mån ska eftersträva en proportionell fördelning av markägar- respektive jakträttshavarledamöterna i förhållande till andelen areal som omfattas av jakt *inom* respektive *utom* älgskötselområden (ÄSO) i det berörda ÄFO.

ÄFOs uppgifter

Regeringens förslag: ÄFO ska verka för att inventeringar genomförs, inhämta annat relevant underlag, upprätta och löpande revidera en femårig förvaltningsplan samt kontinuerligt följa upp mål. I förvaltningsplanen formuleras mål för avskjutningen och dess fördelning mellan tjur, ko och kalv. ÄFOs förvaltningsplan ska vara utgångspunkten för de älgskötselplaner som upprättas inom ÄSO. Vidare ska ÄFO till länsstyrelsen ge förslag på arealkrav för jakt efter kalv respektive vuxet djur utanför ÄSO.

Förbundets synpunkter: Förbundet instämde i sitt förra yttrande i utredningens utförliga och övertygande motivering till varför ÄFO/ÄFG inte ska vara beslutande, eller normerande. Förbundets stöd för regeringens förslag är därför avhängigt att det innebär att ÄFG har en rådgivande funktion, att det utgör ett forum för samråd, och inte medför att ÄFG får en styrande roll och kan fatta för ÄSO tvingande beslut.

I linje med detta accepterar Förbundet att ÄFG förslås utarbeta långsiktiga förvaltningsplaner. Det är dock mycket viktigt att tydligt markera att dessa planer i och för sig ska utgöra ett underlag för ÄSO när de tar fram sina skötselplaner – men att dessa långsiktiga planer **inte ska vara tvingande**. Detta innebär bl.a. att det ska vara fullt möjligt för ett ÄSO att ha en skötselplan som avviker från förvaltningsplanen, om man kan påvisa att lokala förhållanden som berör aktuellt ÄSO motiverar sådan avvikelse.

Förbundet avstyrker däremot å det bestämdaste den befogenhet till beslut om avlysningsjakt som regeringen föreslår att ÄFG ska ha. Det har framförallt från vissa stora skogsbolag framförts att ÄFG bör ha möjlighet att i jaktens senare skede under vissa förutsättningar tillämpa avlysningsjakt. Förbundet anser dock att denna avlysningsjaktmodell är fel metod då den står i strid med äganderätten, motverkar adaptiv älgförvaltning samt dessutom är onödig då problemet kan lösas utan ett så ingripande förfarande.

- Avlysningsjakt står i strid med äganderätten, då den innebär att man under pågående älgjaktssäsong inställer jakten och fråntar markägaren/jakträttshavaren dennes rådighet över jakten genom omfördelning av älgutdelning. Den föreslagna avlysningsjaktmöjligheten kan dessutom stå i strid med den förvaltningsrättsliga principen om att ett för rättssubjektet gynnande beslut inte kan ändras på myndighets initiativ.

- Avlysningsjakt motverkar adaptiv förvaltning av älgstammen då en adaptiv förvaltning rimligtvis inte kan fatta beslut på overifierade eller enstaka fakta som uppkommer under jaktsäsongen. En genuint adaptiv förvaltning fordrar att man efter avslutad älgjaktssäsong noga analyserar denna, och baserat på denna analys eventuellt fattar nya beslut om förvaltningen inför nästkommande älgjakt. Förbundet anser alltså att en verkligt adaptiv förvaltning i praktiken bör ske år-för-år, och inte vecka-för-vecka. Avlysningsjakten är också tveksam ur allmän älgförvaltningssynpunkt då det bl.a. skulle drabba markägare som gärna vill skjuta älg men som t.ex. vill avvakta med kalvavskjutning till senare under jakttiden. Alltså premierar avlysningsjakt jägare som skjuter mycket och fort. Vilka incitament ger det till selektiv avskjutning och god förvaltning av älgstammen i sig?
- Avlysningsjakt är ett onödigt verktyg på ÄFO-nivå. I praktiken har kravet om att ÄFO ska kunna besluta om avlysningsjakt uppkommit för att vissa stora skogsbolag vill ha ökad avskjutning av älg på sina marker. Kravet om avlysningsjakt är alltså ett resultat av skogsbolagens egna tillkortakommanden i sin älgförvaltning. Förbundet anser inte att en generell avlysningsjaksmodell är lösningen. Istället måste skogsbolagen uppmuntras att på sina marker bilda ÄSO inom vilka markägaren, dvs. skogsbolaget självt, utövar rösträtten. Därefter skriver man in i sina avtal om upplåtelse av älgjakt (jaktarrenden) (a) att markägaren äger fördela älgutdelningen mellan jaktlagen inom berört ÄSO, (b) att jaktlagen ska rapportera avskjutningen kontinuerligt samt (c) att markägaren när som helst under jakttiden får avbryta (avlysa) jakten och omdisponera den initiala älgutdelningen mellan jaktlagen. På detta sätt kan man uppnå det önskade resultatet utan att tvinga på hela landet en modell som egentligen avser att lösa ett problem för enskilda intressen inom de stora skogsbolagen.

Viltförvaltningsdelegationernas roll i en ny älgförvaltning

Mot bakgrund av regeringens mycket kortfattade beskrivning under denna rubrik, vill Förbundet åter peka på det förslag rörande viltförvaltningsdelegationernas sammansättning som framförs under avsnitt 5.2 ovan.

6.2 Älgskötselområden

Regeringens förslag: Nuvarande älgskötselområden ersätts med en ny form av ÄSO som medger en årlig avskjutning av minst tio vuxna älgar. Länsstyrelsens beslut i frågor om registrering av ÄSO ska kunna överklagas i förvaltningsrätt. SNV bör, efter samråd med jägarorganisationerna och Skogsstyrelsen (SKS), meddela föreskrifter om de uppgifter som ska ingå i ÄSO:s skötselplaner.

Förbundets synpunkter: Regeringen avviker från utredningens förslag om att tröskeln för bildande av ÄSO skulle vara att det medger en årlig avskjutning av tio älgar, oavsett ålder (alltså som minst tio kalvar). Förbundet tillstyrkte utredningens förslag, med vissa förbehåll. Förbundet finner inte anledning att frånga denna hållning, och avstyrker därför i detta avseende regeringens förslag.

Det är en grannliga uppgift att utforma regler för hur stort ett ÄSO minst ska vara. Ett mål är att minimera länsstyrelsernas administration genom att det överhuvudtaget bildas ÄSO, då dessa medför mindre administration än både nuvarande licensområden och (sannolikt) föreslagen "anmäld mark". Å andra sidan kan den administrativa bördans lättnad förtas om ÄSO blir för små och därmed för många. Samtidigt kan hävdas att områdena ändå bör vara så pass stora att de gynnar en lokal ekosystembaserad förvaltning.

Förbundet instämmer dock inte i den avvägning som regeringen har gjort och den ståndpunkt man har kommit fram till. Det finns flera skäl till detta, varav några är:

- Regeringens föreslagna krav om årlig avskjutning av tio vuxna älgar innebär att det i delar av södra Sverige krävs avsevärt större områden än dagens ca 5 000 hektar för att bilda ett nytt ÄSO; så pass stora områden att det riskerar att bli en övermäktig uppgift att skapa samsyn kring bildandet av ett ÄSO med det ofta mycket stora antal markägare det skulle beröra.
- Förbundet befävar att den administrativa bördan av det föreslagna systemet med ”anmäld mark” inte minskar i den utsträckning som regeringen hoppas. Ju svårare det blir att bilda ÄSO, desto fler markägare/jägare kommer att jaga vuxen älg med stöd av reglerna om ”anmäld mark”. Ett sätt att mildra denna administrativa börda är att inte skärpa kraven för bildande av ÄSO.

Förbundet vill understryka vikten av att regeringen dels står kvar vid sitt i promemorian gjorda uttalande om att det inte finns skäl att med anledning av det nya systemet dela upp eller på annat sätt minska befintliga stora ÄSO, dels att regeringen tydligt markerar även det motsatta, dvs. att det inte finns skäl att med anledning av det nya systemet avregistrera eller på annat sätt hindra fortsatt verksamhet i befintliga mindre ÄSO. Dessa mindre ÄSO utgör ju fungerande lokal samverkan som man kan bygga vidare på. Dessutom finns i nuvarande ÄSO en fungerande styrning och administration som det finns skäl – inte minst av kostnadskaraktär – att bevara.

Förbundet anser att SNV bör samråda även med markägarnas organisationer inför utfärdande av föreskrifter om de uppgifter som ska ingå i ÄSO:s skötselplaner.

Förbundet vill i detta sammanhang peka på en skillnad mellan regeringens förslag och utredningens betänkande; ett förslag i utredningens betänkande som inte finns med i regeringens förslag: **Uppdrag till Svenska Jägareförbundet att tillsammans med markägarnas organisationer göra en översyn av de bestämmelser för älgskötselområden som Svenska Jägareförbundet har tagit fram.**

Den övervägande delen av befintliga ÄSO har bestämmelser som helt eller till övervägande delen grundar sig på de bestämmelser för ÄSO som Svenska Jägareförbundet tog fram då möjligheten att skapa ÄSO infördes. Tanken var, som beskrivs i betänkandet, att Svenska Jägareförbundet skulle utarbeta dessa bestämmelser tillsammans med Jägarnas Riksförbund och företrädare för markintressena. Så blev dock inte fallet, utan Svenska Jägareförbundet tog ensidigt fram sådana bestämmelser. Dessa innebär bl.a. att det enbart är jägarintressena som har rösträtt vid ÄSO-möten, och effekten har blivit att det i praktiken är jägarintressena som styr ÄSO, och att markägarnas intressen därigenom många gånger inte uppmärksammas i tillräckligt hög grad. Det finns t.o.m. exempel på olika håll i landet att jägarintressenas representanter i viltvårdsnämnderna aktivt har motarbetat ansökningar om bildande av ÄSO, där initiativet till bildandet har kommit från markägarna och bestämmelserna istället har utformats så att markägarna skulle ha det avgörande inflytandet.

Utredningen uppmärksammade denna obalans, och föreslog att regeringen skulle uppdra åt Svenska Jägareförbundet att tillsammans med markägarnas organisationer göra en översyn av de bestämmelser för ÄSO som Svenska Jägareförbundet har tagit fram.

Förbundet anser att ett sådant uppdrag behövs, och att det redan i uppdragsbeskrivningen ska framgå att reglerna ska utformas så att det är markägarna inom ÄSO som ska "äga" rösträtten vid möten inom området, försåvitt inte rösträtten uttryckligen utgör del av en frivillig jakträttsupplåtelse ingången mellan markägaren och jaktarrendator.

6.3 Älgförvaltningen utanför älgskötselområdena

Möjligheten att jaga utanför älgskötselområde bör bibehållas samt En förenkling av reglerna om licensjakt

Regeringens förslag: Med utgångspunkt från ett konstaterande av att ett system med enbart jakt inom ÄSO eller högst fem dagars kalvjakt skulle riskera att stå i strid med regeringsformens egendomsskydd, föreslår regeringen att licensområdessystemet bibehålls: dock föreslås det förenklas genom att älgjakt ska kunna bedrivas på mark som inte ingår i ÄSO med det antal djur som områdets storlek och beskaffenhet medger. Den eller de jakträttshavare som avser jaga älg inom visst område som inte ingår i ÄSO, ska före jakten anmäla detta till länsstyrelsen, varvid beteckningen på den eller de fastigheter som jakten avses ske ska anges. Möjligheten till enbart kalvjakt under en begränsad tid behålls.

Förbundets synpunkter: Förbundet instämmer i det resonemang som föranleder regeringen att komma fram till slutsatsen att inte föreslå ett totalt avskaffande av licensområdena.

Förbundet tillstyrker regeringens förslag om att ersätta nuvarande licensområden med ett nytt förenklat system som bygger på anmälan av avsikt att inom visst område jaga älg samt att jakten därefter får ske med utgångspunkt från av länsstyrelsen fastställda arealkrav för att fälla vuxen älg eller kalv.

Förbundet tillstyrker regeringens förslag rörande bibehållande av möjlighet till jakt efter enbart älgkalv.

6.4 Överklagande

Regeringens förslag: Länsstyrelsens beslut om registrering av ÄSO får överklagas i allmän förvaltningsdomstol.

Förbundets synpunkter: Förbundet tillstyrker regeringens förslag.

6.6 Inventering och rapportering

Regeringens förslag: SLU och SKS bör ges i uppdrag att efter samråd med SNV och Svenska Jägareförbundet ta fram förslag till metoder för älginventering att användas inom ÄFO. Effekterna av olika inventeringsresultat ska, så långt möjligt, kvantifieras. Referenspopulationer av älg bör finnas kvar.

Förbundets synpunkter: Förbundet tillstyrker regeringens förslag, dock med tillägget att inom ramen för det uppdrag som regeringen avser lämna till SLU och SKS, det omnämnda samrådet uttryckligen ska innefatta även markägarnas organisationer.

7.1 IT-plattform och rapportering

Regeringens förslag: Regeringen anser att en gemensam IT-plattform för älgförvaltningen bör inrättas. IT-plattformen bör vara tillgänglig för dem som deltar i älgförvaltningen inom länsstyrelsen, ÄFO och ÄSO. Den ska också kunna vändas för ekonomiadministration inom älgförvaltningen. SNV bör ges i uppdrag att efter samråd med länsstyrelserna, SKS och SLU, utreda och föreslå ett gemensamt datastöd för älgförvaltningen. Arbetet bör genomföras i samarbete med representanter för jägarförbunden och markägarna. En skyldighet att rapportera avskjutning inom en vecka från det att älg har fällt bör införas.

Förbundets synpunkter: Förbundet anförde i sitt yttrande över utredningens betänkande att det vore olyckligt att inte tillvarata det arbete och de resurser som Svenska Jägareförbundet har lagt ned på viltdata.se. Samtidigt instämde Förbundet i princip i utredningens resonemang om att det gemensamma datastödet måste administreras av en myndighet, men anförde att SNV skulle kunna vara huvudman för ett datasystem som dock i praktiken, på SNV:s uppdrag, administreras av Svenska Jägareförbundet.

Förbundet avstyrker förslaget om en kraftigt förkortad frist för rapportering av fälld älg. Förbundet förespråkar att nuvarande rapporteringsregler behålls, då det ger en enklare och billigare administration av avskjutningsrapporteringen. Förbundet anser att nuvarande rapporteringsregler står i bättre överensstämmelse med utgångspunkten om en adaptiv förvaltning. Snabbare rapportering riskerar att läggas till grund för överilade beslut om förändrad avskjutning. En adaptiv förvaltnings anpassningsbarhet ska inte nödvändigtvis räknas i veckor eller månader, utan bör snarare ses ett år i taget.

7.2 Utbildning

Regeringens förslag: Medel som idag utgår från Viltvårdsfonden till Svenska Jägareförbundet för förbundets arbete med lokala samråd, föreslås då samråden utgår användas dels av Svenska Jägareförbundet för kompetenshöjning hos ansvariga inom älgskötselområden, dels av SLU för framtagande av utbildning i adaptiv älgförvaltning för ledamöter i älgförvaltningsgruppen samt för länsstyrelsens personal. SLU:s arbete bör ske i samråd med SNV, SKS och markägarnas och jägarnas organisationer. Vidare bör SNV få i uppdrag att utarbeta en enhetlig mall för älgförvaltningsområdenas förvaltningsplaner.

Förbundets synpunkter: I och med att de lokala samråden utgår i det föreslagna nya systemet, är det en naturlig konsekvens att anslagen för detta arbete omdisponeras. Efter en svår avvägning, har Förbundet vidare kommit till slutsatsen att det, trots Svenska Jägareförbundets stora erfarenhet och kunskap om älgförvaltning, är rimligt att utbildningen om älgförvaltning i vissa delar övertas av SLU, som framstår som en mer neutral part som i sin utbildning kan balansera markägares och jägares intressen i älgförvaltningen.

8. Jakttider för älg

Regeringens förslag: Ingen ändring bör vidtas vad gäller jakttiden för älg.

Förbundets synpunkter: Förbundet tillstyrkte i och för sig utredningens betänkande avseende jakttider för älg, men kan mot bakgrund av de av regeringen framförda argumenten trots detta nu tillstyrka regeringens förslag.

9. Skydds jakt efter älg

Regeringens förslag: Ansökningar om skydds jakt bör handläggas skyndsamt av länsstyrelsen. SNV bör tillsammans med SKS uppdras att ta fram riktlinjer för handläggningen av ansökningar om skydds jakt.

Förbundets synpunkter: Förbundet instämmer i behovet av skyndsamt handläggning av ansökningar om skydds jakt och tillstyrker regeringens förslag.

10. Nationellt råd för älgförvaltning

Regeringens förslag: Vid SNV inrättas ett nationellt råd för älgförvaltning, vilket ska vara samordnande och rådgivande för älgförvaltningen. Sammansättningen ska bestå av representanter för SKS, SNV, länsstyrelsen, SLU och Sametinget samt särskilt berörda intressenter inom jakt, naturvård, lantbruk och skog.

Förbundets synpunkter: Förbundet tillstyrkte utredningens förslag i denna del, och tillstyrker därför av regeringens förslag härom, dock med förtydligandet att detta nationella råd enbart får vara rådgivande – i likhet med det befintliga rådet för rovdjursfrågor.

11. Finansiering

Regeringens förslag: Länsstyrelsens upprättande av ÄSO ska finansieras genom registreringsavgifter. Länsstyrelsen beslutar om fällavgifter för all älg, även för kalv. Fällavgiften för kalv bör dock vara tydligt lägre för att inte motverka jakten efter älgkalv. Fällavgifternas storlek baseras på kostnaderna för en ekosystembaserad adaptiv älgförvaltning. Överföringen av fällavgifter från älgvårdsfonderna till Viltvårdsfonden tas bort. Fällavgifter ska finansiera inventeringar, arvode och viss utbildning för ledamöterna i ÄFG. Kostanden för utvecklandet av ett datastöd för älgförvaltningen bekostas av Viltvårdsfonden. SLU ska med medel från Viltvårdsfonden ta fram och genomföra utbildning i adaptiv förvaltning för landets ÄFG. Svenska Jägareförbundet ska inom ramen för allmänna uppdraget uppdras att utbilda ÄSO-styrelser i älgförvaltning, inklusive inventering.

Förbundets synpunkter: Regeringens ambition synes vara att i högre grad än tidigare, men också mot bakgrund av att den nya älgförvaltningsmodellen blir mer kostsam än den hittillsvarande, höja både registreringsavgifter för ÄSO och fällavgifter i syfte att i möjligaste mån öka de intäktskällor som ska finansiera de ökade kostnaderna. Å ena sidan riskerar detta att leda till kritik mot att det blir (ännu) dyrare att jaga älg – i synnerhet för dem som inte har egen älgjaktmark och för ungdomar, å andra sidan är det principiellt sett riktigt att jakten finansierar sig själv och att dess kostnader inte bärs av samhället generellt. Förbundet tillstyrker därför regeringens förslag, dock med ett tillägg. Då regeringens ambition synes vara att så långt som möjligt likställa jakt inom respektive utom ÄSO, framstår det som en brist i förslaget att jakt utom ÄSO inte behöver bära kostnaderna för länsstyrelsens handläggning av anmälan av ”anmäld mark”. Regeringens förslag bör alltså kompletteras med en anmälningsavgift för dessa anmälningar.

Det krävs alltid förändringar för att uppnå förbättringar, och förändringar medför kostnader. En utgångspunkt vid allt förändringsarbete är därför att vidta de mest kostnadseffektiva förändringsåtgärderna och ha full kostnadskontroll vid genomförandet; att kostnader för förändringar alltid avvägs mot fördelarna av de avsedda förbättringarna.

Vid en jämförelse mellan dagens älgförvaltningssystem och det av regeringen föreslagna systemet, framstår det som sannolikt att det nya systemet blir dyrare. Förbundet vill därför uppmana regeringen att noga granska varje förändring och att överväga att avvakta med dyrare åtgärder, såsom utvecklandet av en ny IT-plattform, tills den nya älgförvaltningen har tagit mer konkret form. Detta kan också ses som ett sätt att använda ett adaptivt synsätt även på ekonomin i älgförvaltningen.

19 april 2010

SVERIGES JORDÄGAREFÖRBUND

Frederik Treschow